

УДК 378.147.88

DOI 10.18372/2786-5487.1.16655

Пуляк Ольга

кандидат педагогічних наук, доцент,
Центральноукраїнський державний педагогічний університеті
імені Володимира Винниченка,
м. Кропивницький, Україна

Абрамова Оксана

кандидат педагогічних наук, доцент,
Центральноукраїнський державний педагогічний університет
імені Володимира Винниченка,
м. Кропивницький, Україна

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

***Анотація.** Стаття присвячена вивченню основних особливостей застосування в закладах освіти інтерактивних засобів навчання, зокрема тренінгових технологій. Розглянуті основні технічні інтерактивні засоби навчання та програмні інтерактивних засобів навчання. Наголошено на необхідності використання обґрунтованих інноваційних методик та засобів навчання. Авторками апробовано модель проведення тренінгів для засвоєння програмних результатів навчання, забезпечення формування загальних і фахових компетентностей, м'яких навичок здобувачів освіти в офлайн та онлайн форматах.*

***Ключові слова:** технології, освітній процес, інтерактивні засоби, інтерактивні інструменти, освітнє середовище, онлайн навчання; офлайн навчання.*

***Annotation.** The article is devoted to the study of the main features of the use of interactive teaching aids in educational institutions, in particular training*

technologies. The main technical interactive teaching aids and software interactive teaching aids are considered. The need to use sound innovative methods and teaching aids is emphasized. The authors tested the model of conducting trainings for mastering the program learning outcomes, ensuring the formation of general and professional competencies, soft skills of students in offline and online formats.

Key words: *technologies, educational process, interactive tools, interactive tools, educational environment, online learning; offline training.*

На сучасному етапі розвитку інноваційних, інформаційних та комп'ютерних технологій сучасний викладач стає вмотивованим до активного впровадження та використання у своїй професійній діяльності засобів навчання, які сприяють активному залученню учасників освітнього процесу, розумінню та засвоєнню ними навчального матеріалу й підтримки інтересу до пізнавальної діяльності. Успішність освітнього процесу залежить від оптимальної організації взаємин та взаємодії між викладачами й студентами на основі партнерства та співпраці, що можливе в умовах використання інтерактивних засобів навчання.

Використання інтерактивних засобів навчання в освітній практиці призвело до появи третього інтерактивного партнера навчальної взаємодії (учень, вчитель, комп'ютер), що змінило роль вчителя [1], який перестав бути єдиним джерелом інформації і із пасивного навчання переросло в активну взаємодію у процесі навчальної діяльності. Слід зазначити, що в цьому аспекті важливою є позиція викладача, яка полягає не тільки в орієнтації на індивідуально-психологічні особливості здобувачів освіти, на їх індивідуальні можливості, скільки дії щодо управління освітньою діяльністю за допомогою комп'ютера та його окремих функцій.

Сучасна комп'ютерна техніка уможливила створення умов для організації занять таким чином, щоб студенти/учні самостійно відкривали, здобували та конструювали нові знання, і, відповідно активізували свою навчально-пізнавальну діяльність. На основі аналізу наявних джерел можна зробити

висновок, що в багатьох дослідженнях інтерактивні засоби навчання розглядаються у двох аспектах: технічному та програмному.

Технічні інтерактивні засоби навчання включають: інтерактивне обладнання на базі комп'ютерних засобів (інтерактивна дошка, інтерактивний планшет, інтерактивний рідкокристалічний монітор, що має додаткові функції цифрового планшета, інтерактивної системи опитування тощо) та спеціалізоване. До комп'ютера та інтерактивного обладнання можна також підключити цифрову камеру, відеокамеру, мікроскоп тощо.

До програмних інтерактивних засобів навчання належать електронні засоби навчання, спрямовані на взаємодію з учнями та здійснення управління освітньою діяльністю. Прикладом таких інструментів є електронні інтерактивні освітні ресурси: веб-квести, навчальні презентації, електронні підручники, навчальні програми, тести, тренажери, віртуальні світи та лабораторії, інтерактивні плакати, комп'ютерні моделі, хаби тощо.

Завдання викладача – оцінити навчальну ситуацію кожного студента. Для індивідуалізації навчання необхідне різноманітне навчальне середовище, яке дозволяє з оптимальною швидкістю просуватися вперед у формуванні компетентностей та здійснювати практичну трансформаційну діяльність.

Щоб залучити кожного здобувача до активного пізнавального процесу, застосовуючи набуті знання на практиці, необхідно створити відповідне навчальне середовище, яке забезпечить вільний доступ до різноманітних джерел інформації, спілкування з одногрупниками, співпрацю з стейкхолдерами, викладачами, науковими консультантами тощо. Ідея освітнього середовища як єдиного інформаційно-освітнього простору, побудованого за допомогою інтеграції традиційних носіїв інформації та інформаційних технологій, набуває все більшого визнання.

Для подолання труднощів, пов'язані з використанням певних інтерактивних технологій і перетворення їх слабких сторін на сильні, стратегію слід переглядати та ретельно й обґрунтовано застосувати. Адже використання інтерактивного навчання не може бути самоціллю. Це лише спосіб створити

атмосферу під час освітнього процесу, яка найкраще сприяє співпраці, порозумінню та доброзичливості, а також уможлиблює впровадження особистісно-орієнтованого навчання. Для посилення педагогічного контролю за процесом навчання в частині використання інтерактивних методів та засобів навчання викладач також має бути заздалегідь належним чином підготовлений: глибоко вивчати та продумувати матеріал, у тому числі й додатковий (наприклад, різноманітні контрольні роботи, зразки лабораторних і практичних робіт, інструкційні картки); планувати і розробляти гайди (сценарії) комунікацій (визначення графіка, ролей учасників, підготовка питань і стандартів можливих відповідей, розробка критеріїв оцінки ефективності); мотивація здобувачів освіти до вивчення матеріалу шляхом відбору найцікавіших предметних випадків, задач, оголошення очікуваних результатів уроку та критеріїв оцінювання роботи кожного.

На нашу думку, найбільш ефективно застосовувати серед інтерактивних методів навчання насамперед тренінгові технології.

Авторки статті мали досвід розроблення та проведення тренінгів зі здобувачами освіти. Зокрема, було проведено інтерактивну дискусію «Життя без булінгу» у форматі тренінгу для студентів першого курсу. Очікуваними результатами цього тренінгу були: підвищення обізнаності молоді щодо запобігання та протидії булінгу в закладі освіти; підвищення рівня поінформованості суспільства з питань протидії булінгу; формування думки в молодіжному середовищі важливості життя без булінгу [3].

Результат участі в тренінгу було формування у здобувачів освіти ініціативність, вміння працювати в команді, вміння формувати та висловлювати свою позицію усно та письмово, здатність вирішувати та брати відповідальність за свої дії, обстоювати свою позицію, мирно вирішувати конфлікти, вміння переконувати, знаходити підхід до людей, лідирувати тощо.

Авторки статті вдало упроваджували тренінгові технології навчання і у освітній процес і в онлайн форматі з використанням новітніх інструментів, зокрема, розширених можливостей сервісу Zoom: застосовуючи

опитувальники цього сервісу, роботи в групах за допомогою об'єднання здобувачів у різних сесійних кімнатах, демонстрації напрацювань із використанням онлайн-дошок Google Jamboard та Miro для спільної віддаленої роботи. Викладачами проводяться міні-тренінги у онлайн та офлайн форматах, інтегровані заняття у формі тренінгів, наприклад, під час онлайн тренінгу із навчальної дисципліни «Управління персоналом», вивченні теми «Тайм-менеджмент у професійній діяльності», здобувачі працювали у групах, презентувати свої результати на онлайн-дошці, розподіляти час керівника з урахуванням основних правил планування робочого часу тощо [4].

У застосуванні тренінгових технологій при підготовці майбутніх фахівців є величезний потенціал як у активізації пізнавального інтересу здобувачів освіти та покращенні якості сприйняття навчального матеріалу, так і формуванні широкого переліку компетентностей та м'яких навичок, що підвищить їх конкурентоздатність на ринку праці..

Отже, використання обґрунтованих інноваційних методик, засобів та технологій дає змогу не лише залучати здобувачів освіти до співпраці під час навчання у закладі освіти, що сприяє набуттю ними власного досвіду взаємодії, а й забезпечує високий рівень їхньої адаптації до трансформації освітнього середовища та забезпечить високий рівень комунікаційних навичок в майбутньому.

Список використаних джерел

1. Андрощук І. Кейс-метод на уроках, як засіб налагодження педагогічної взаємодії. Педагогічний вісник: наук.-пед. журнал Хмельницького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти. 2015. № 3 (41). С. 6–9.

2. Абрамова О.В., Пуляк О., Терещук А.І. Формування м'яких навичок у здобувачів освіти через застосування тренінгових технологій. Збірник наукових праць «Вісник післядипломної освіти» Серія «Педагогічні науки». Випуск 18(47) 2021. С. 10-28 [https://doi.org/10.32405/2218-7650-2021-18\(47\)-10-28](https://doi.org/10.32405/2218-7650-2021-18(47)-10-28)

3. Пуляк О., Абрамова О. «Викладачки завершили стажування за програмою «Школа інформування та комунікації», Центральноукраїнський держ. пед. ун-т ім. Володимира Винниченка; Факультет математики, природничих наук та технологій.

URL: <https://phm.cuspu.edu.ua/facultet/novini/2235-vykladachky-zavershyly-stazhuvannia-za-prohramoiu-shkola-informuvannia-ta-komunikatsii.html>

4. Позитивні емоції та корисний досвід – як на фізматі проходить дистанційна освіта. URL: <https://phm.cuspu.edu.ua/facultet/novini/2095-pozytyvni-emotsii-ta-korysnyi-dosvid-iak-na-fizmati-prokhodyt-dystantsiina-osvita.html>